

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 62/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného HHB advokátska kancelária s.r.o., Andreja Kmeťa 13, Martin, proti postupu Správneho súdu v Bratislave (predtým Krajského súdu v Bratislave) v konaní vedenom pod sp. zn. BA-2S/299/2022 (predtým sp. zn. 2S/299/2022) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Správneho súdu v Bratislave (predtým Krajského súdu v Bratislave) v konaní vedenom pod sp. zn. BA-2S/299/2022 (predtým sp. zn. 2S/299/2022) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správny súd v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. BA-2S/299/2022 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré mu **je** Správny súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Správny súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 62/2024-20 z 1. februára 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú mu 29. novembra 2023, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Správneho súdu v Bratislave (ďalej len „správny súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. BA-2S/299/2022 (ďalej len „napadnuté konanie“). Okrem toho žiada prikázať správne mu súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, zo zadováženého súdneho spisu a z ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ podal na Krajskom súde v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) 21. novembra 2022 správnu žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovanej Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky týkajúcu sa slobodného prístupu k informáciám spolu so žiadosťou o oslobodenie od súdneho poplatku. Sťažovateľ podľa svojho tvrdenia nedopatrením podal správnu žalobu na miestne nepríslušnom súde, keďže v zmysle § 18 ods. 2 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) vo veci mal byť na konanie príslušný Krajský súd v Nitre. Svoju chybu si uvedomil a v záujme nápravy podal 23. novembra 2022 tú istú správnu žalobu aj na Krajskom súde v Nitre, o čom upovedomil krajský súd formou e-mailovej komunikácie na adresu podateľne súdu. Správna žaloba podaná na Krajskom súde v Nitre bola podľa § 98 ods. 1 písm. b) SSP odmietnutá z dôvodu prekážky litispendencie, t. j. prekážky začatého konania na Krajskom súde v Bratislave. Dňa 11. apríla 2023 požiadal krajský súd o vydanie výpisu zo súdneho spisu (§ 81 ods. 1 SSP). Krajský súd 13. apríla 2023 sťažovateľovi oznámil, že vec sa momentálne nachádza u vyššej súdnej úradníčky na vypracovanie prvotných výziev. Následne bola sťažovateľovi 28. apríla 2023 doručená výzva na odstránenie nedostatkov podania, konkrétne na predloženie príloh, na ktoré sťažovateľ odkazuje vo svojej žiadosti na oslobodenie od súdnych poplatkov, keďže tieto netvorili prílohu podania. Sťažovateľ na výzvu súdu odstránil nedostatok podania, ale podľa jeho tvrdenia nebol zo strany súdu žiadnym spôsobom upovedomený o stave napadnutého konania až do oznámenia zo 6. júna 2023 o pridelení veci zákonnému sudcovi. Namieta, že v napadnutom konaní zdĺhavým, laxným, neúčinným a neefektívnym postupom vo veci konajúceho súdu dochádza k porušeniu ním namietaných práv, zvyšuje sa jeho pocit právnej neistoty a frustrácie, čo odôvodňuje priznať mu aj požadované primerané finančné zadosťučinenie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podstatou sťažnostnej argumentácie sťažovateľa je, že nečinnosťou správneho súdu v jeho veci došlo k porušeniu ním namietaných práv označených v bode 1 tohto nálezu v napadnutom správnom súdnom konaní o preskúmanie rozhodnutia orgánu verejnej správy začatom v roku 2022.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

4. Správny súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/542/2023 z 2. januára 2024, ktoré si ústavný súd vyžiadal ešte vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), predostrel, že v sťažovateľovej veci od 1. júna 2023 prešiel výkon súdnictva z krajského súdu na správny súd a zákonnému sudcovi v senáte 6S správneho súdu bola vec pridelená 20. júna 2023. Zákonný sudca vo vyjadrení poukázal aj na zaťaženosť senátu 6S správneho súdu, v ktorom je ku dnešnému dňu 1 177 vecí, mnohé z nich je potrebné vybaviť prednostne a aj pri nariaďovaní

ústnych pojednávanií alebo termínov verejného vyhlásenia rozsudku majú prednosť iné veci, ktoré napadli na správny súd skôr, než vec sťažovateľa. Tiež uviedol, že aj keby bolo rozhodnuté o žiadosti sťažovateľa o oslobodení od súdneho poplatku, vzhľadom na počet vecí v senáte 6S a počet vecí, ktoré predchádzajú veci sťažovateľa, nebolo by možné ku dnešnému dňu v napadnutom konaní meritórne rozhodnúť.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

6. Pred samotným ústavnoprávnym prieskumom ústavný súd pripomína, že zákonom č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 151/2022 Z. z.“) prešiel výkon súdnictva od 1. júna 2023 z krajských súdov na správne sudy vo všetkých veciach, v ktorých bola od 1. júna 2023 daná právomoc správnych súdov, čím na Správny súd v Bratislave prešli veci správneho súdnictva z Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trnave [§ 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z].

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020)

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 120/2018) a môžu byť ústavným súdom posudzované spoločne.

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESLP vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne ani skutkovo zložitú, keďže predmetom konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Postup správneho súdu sa v takýchto prípadoch primárne redukuje na posúdenie tzv. žalobných bodov a až po ich naplnení pristupuje k prieskumu namietaných skutočností, pričom v konaniach o správnej žalobe spravidla nevykonáva dokazovanie

(§ 119 a § 120 SSP) a ani obdobné úkony (čo je aj prípad sťažovateľa), ale vychádza z obsahu spisového materiálu orgánu verejnej správy, ktorý bol aj v posudzovanom prípade krajskému súdu a následne správne súdu predložený. Na zvýšenú zložitost' veci sťažovateľa nepoukázal vo svojom vyjadrení ani samotný správny súd.

11. V správaní sťažovateľa ústavný súd vzhliadol dve okolnosti vplyvajúce na doterajšiu dĺžku konania. Prvou je skutočnosť, že sťažovateľ podal správnu žalobu na miestne nepríslušnom súde, a toto pochybenie sa snažil neúspešne napraviť (k tomu bližšie bod 2 odôvodnenia tohto nálezu), čo aj sám priznal vo svojej ústavnej sťažnosti. Druhou skutočnosťou ovplyvňujúcou plynulosť postupu správneho súdu je to, že sťažovateľ ku svojej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku nepripojil prílohy, ktoré by preukazovali opodstatnenosť návrhu a na ktoré odkazoval vo svojom podaní (k tomu bližšie bod 12 odôvodnenia tohto nálezu). V kontexte posudzovanej dĺžky napadnutého konania ku dňu rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa (1 rok a 2 mesiace) predstavujú spomínané okolnosti výrazné zdržanie v postupe správneho súdu vedúce k oddialeniu dosiahnutia meritórneho rozhodnutia. Správny súd sa musel po podaní správnej žaloby na prvom mieste vysporiadať s otázkou splnenia procesných podmienok konania (§ 97 SSP) a následne vyzývať sťažovateľa aj k odstráneniu nedostatkov podanej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, o ktorej má rozhodnúť podľa §166 SSP. V tomto prípade je potrebné mať na zreteli, že aj realizácia jednoduchých úkonov administratívnej povahy si objektívne vyžaduje určitý časový priestor a nedostatky podania sťažovateľa tvoria vždy prekážku plynulosti konania.

12. K posúdeniu postupu správneho súdu v napadnutom konaní si ústavný súd vyžiadal na vec sa vzťahujúci súdny spis a z jeho obsahu zistil, že správna žaloba sťažovateľa bola doručená krajskému súdu 23. novembra 2022 (sťažovateľ nesprávne uvádza dátum doručenia žaloby 21. novembra 2022, pozn.). Krajský súd v Bratislave 5. januára 2023 požiadal Krajský súd v Nitre o oznámenie, či na tomto súde bola sťažovateľom podaná žaloba proti rozhodnutiu žalovaného č. k. Ei 276/22/1000-2 zo 16. septembra 2022 a pre prípad, že správna žaloba bola podaná, požiadal o jej zaslanie s preukázaním dátumu jej podania (súčinnosť bola poskytnutá 24. januára 2023, pozn.). Krajský súd 24. apríla 2023 vyzval sťažovateľa na doloženie príloh, na ktoré odkazuje vo svojom podaní z 23. novembra 2022 v súvislosti s jeho žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľ na výzvu reagoval podaním z 9. mája 2023, v ktorom uviedol, že žiada o oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu, a zároveň, že na konanie o podanej správnej žalobe je príslušný Krajský súd v Nitre, lebo v preskúmvanej veci v prvom stupni rozhodovala Krajská prokuratúra v Nitre. Vec bola následne 20. júna 2023 pridelená zákonnému sudcovi novozriadeného správneho súdu. Overením aktuálneho stavu ústavný súd zistil, že v napadnutom konaní nie je nariadený termín pojednávania ani termín verejného vyhlásenia rozsudku a že správny súd dosiaľ ani nerozhodol o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdneho poplatku.

13. Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že správny súd svoj postup po doručení správnej žaloby zdecimoval na jednoduché procesné úkony (bod 12 odôvodnenia tohto nálezu) a ani po pridelení veci zákonnému sudcovi nebol vo veci uskutočnený žiadny procesný úkon vedúci k právoplatnému skončeniu veci sťažovateľa (nečinnosť v trvaní 7 mesiacov) a ani sa na množstvo pridelených vecí zákonnému sudcovi takýto úkon nepredpokladá. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

14. Keďže správny súd v merite prejednávanej veci doteraz nerozhodol, napadnuté konanie tak nie je ako celok právoplatne skončené, ústavný súd po podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal správne mu súdu konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

15. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie 2 000 eur. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť správneho súdu, uložený príkaz konať, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, celkovú doterajšiu dĺžku konania a správanie sťažovateľa, majúci na zreteli, že cieľom priznania finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 135 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie 500 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu). Argumentácia správneho súdu týkajúca sa jeho personálnej zaťažnosti po vzniku nového správneho súdu, ktorá hraničí s jeho schopnosťou zabezpečiť v relevantnom čase (obvyklý) riadny chod orgánov verejnej moci, môže predstavovať okolnosť hodnú osobitného zreteľa pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia [IV. ÚS 471/2012 (ZNaU 29/2013)].

VI.

Trovy konania

16. Ústavný súd § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur, t. j. spolu 442,38 eur plus 20 % DPH, ktorého je právny zástupca sťažovateľa platcom (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

17. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 176 ods. 1 SSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. februára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu